

Úřad evropského veřejného žalobce (Európska prokuratúra) – nová instituce Evropské unie

Anotace: Cílem tohoto článku je podat přehledný a zároveň konzistentní výklad nové unijní instituce Úřadu evropského veřejného žalobce se záměrem přiblížit tuto tematiku rovněž policistům zainteresovaným na policejním vyšetřování, a v neposlední řadě i studentům a odborné veřejnosti. Z tohoto důvodu se článek zaslouženě věnuje i problematice zpracování policejních operativních údajů a dalším citlivým aspektům práce s nimi. Struktura článku a způsob jeho zpracování odráží skutečnost, že obdobné pojetí či pojednání v odborném tisku dosud absentuje.

Klíčová slova: Úřad evropského veřejného žalobce; Európska prokuratúra; *Corpus Juris*; Eurojust; posílená spolupráce; vyšetřování; trestní stíhání; vícerychlostní Evropa; operativní osobní údaje.

1. Úvodní vstup

V rámci základního unijního cíle vytvořit prostor svobody, bezpečnosti a práva klade Lisabonská smlouva velký důraz na boj proti závažné finanční a hospodářské trestné činnosti s přeshraničním rozměrem. Hlavním instrumentem při potírání této trestné činnosti se má stát **Úřad evropského veřejného žalobce**. Právní základ a pravidla pro zřízení tohoto Úřadu jsou stanoveny v článku 86 Smlouvy o fungování Evropské unie¹ („SFEU“), tohoto znění: „Pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím **finanční zájmy Unie** může Rada zvláštním legislativním postupem formou **nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce**. Rada rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.“² Obdobným legislativním postupem může Rada (Evropská rada) současně nebo následně přijmout rozhodnutí, kterým **rozšíří pravomoci tohoto Úřadu** tak, aby zahrnovaly rovněž boj proti závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem.

S cílem realizace tohoto legislativního zadání v Lisabonské smlouvě se v dubnu 2017 dohodlo 16 členských států, že budou intenzivněji spolupracovat s cílem účinněji bojovat proti finančním podvodům v rámci Evropské unie. Tyto státy se postupem tzv. posílené spolupráce dohodly na zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Později se připojily i další členské státy a jejich celkový počet dosáhl **22 účastnických států**.

V takové situaci muselo být proto využito mechanismu tzv. **posílené spolupráce** (*Enhanced Cooperation*), tj. společného postupu nejméně devíti členských států v souladu s primárním právem Unie. V dubnu 2017 byla tedy zahájena posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu. O dva měsíce později, 8. června 2017, se zúčastněné členské státy dohodly na textu předmětného nařízení s čímž Evropský parlament vyslovil souhlas 5. října 2017. Nařízení o zřízení úřadu poté přijala v říjnu Rada s tím, že následně 20. listopadu 2017 vstoupil předpis v platnost.

Vzniku Evropského veřejného žalobce předcházelo letité úsilí v rámci procesu **projektu *Corpus Juris*** představující soubor norem trestního práva **k ochraně finančních zájmů Unie** včetně projektu Úřadu evropského veřejného žalobce. Již v roce 1997 předložila skupina evropských vědců v oboru trestního práva studii, kterou na podnět Evropského parlamentu objednala Evropská komise, na téma ***Corpus Juris* trestněprávních úprav na ochranu finančních zájmů Unie**.³ Tato studie byla přijata

¹ Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (Úřední věstník EU C 115/49, 9. května 2008).

² Slovenská verze předmětného článku 86 Smlouvy o fungování Evropské unie obsahuje označení tohoto úřadu jako Európska prokuratúra.

³ Podrobněji viz DELMAS-MARTY, M., VERVAELE, J. A. E., 2000. *The implementation of the Corpus Juris in the Member States*. Intersentia. Antwerp – Groningen – Oxford. Dále srov. *Corpus Juris*. 2000. Přepřevzatá a

v odborných kruzích s velkým zájmem. Narazila však na kritiku v části, kde jsou navrženy úpravy pro tento sektor, týkající se trestního práva hmotného a procesního. Vedle jednotlivých skutkových podstat, které přesahují stávající národní úpravy, obsahovala tato studie také přístupy pro společnou část trestního práva s trestními rámci a úpravami výměry trestů.

V návaznosti na shora uvedené zadání článkem 86 Lisabonské smlouvy bylo **přijato nařízení** Rady (EU) č. 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se zřizuje zcela nový **Úřad evropského veřejného žalobce** (*European Public Prosecutor's Office, EPPO*), a to postupem tzv. **posílené spolupráce**.⁴ Tímto nařízením se zřizuje Úřad evropského veřejného žalobce („Úřad“) a stanoví pravidla jeho fungování.

Úřad je nezávislý a odpovídá Evropskému parlamentu, Radě a Komisi. Pro upřesnění je třeba uvést, že samotné označení Úřad evropského veřejného žalobce se řídí podle označení svého domovského členského státu. V překladu do slovenštiny je to tedy „Európska prokuratúra“.⁵ Tomu odpovídá i následný překlad textu nařízení, kde se používá označení „prokurátor“, přičemž k označení v angličtině „žalobce“ se používá pojmu „*prosecutor*“; ve španělské verzi jde například o označení Úřadu jako *Fiscalía Europea*.

Úřad se zřizuje jako **institute Unie** a má právní subjektivitu. V souladu s článkem 86 SFEU je Úřad **zřízen z agentury Eurojust**, což znamená, že toto nařízení stanoví úzký vztah mezi nimi založený na vzájemné spolupráci. Úřad ve své věcné gesci provádí úkony vyšetřování a trestního stíhání a vykonává před příslušnými soudy členských států úlohu žalobce. Svá vyšetřování vede nestranně a usiluje o získání veškerých souvisejících důkazů, ať usvědčujících nebo ospravedlňujících.

Podle článku 328 odst. 1 SFEU je tzv. posílená spolupráce při navázání otevřena všem členským státům Evropské unie. Je jim rovněž otevřena kdykoliv, a to i v případě již probíhající realizace posílené spolupráce. Toto nařízení stanoví systém sdílené pravomoci mezi Úřadem a vnitrostátními orgány při boji proti trestným činům v dané gesci, a to na základě evokačního práva Úřadu. S ohledem na zásadu loajální spolupráce a nezbytnost účinnosti spolupráce by se Úřad a příslušné vnitrostátní orgány měly vzájemně podporovat a informovat. Členské státy Evropské unie, které se neúčastní posílené spolupráce za účelem zřízení Úřadu, nejsou tedy tímto nařízením vázány. Počítá se však s tím, že Komise předloží v případě potřeby návrhy s cílem zajistit účinnou justiční spolupráci v trestních věcech mezi Úřadem a nezúčastněnými členskými státy. To by se mělo zejména týkat v plné míře dodržování *acquis* Unie v této oblasti, jakož i povinnosti loajální spolupráce podle článku 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii.

V současné době se realizuje, resp. završuje, **proces zřízení tohoto Úřadu** s tím, že podle článku 120 předmětného nařízení Úřad začne plnit své úkoly v rámci vyšetřování a trestního stíhání, ode dne, který po zřízení Úřadu **určí Komise svým rozhodnutím** na návrh evropského nejvyššího žalobce. Rozhodnutí bude zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie. Přičemž den určený Komisí nesmí nastat **dříve než tři roky** po dni kdy toto nařízení vstoupilo v platnost.

doplňná studie k zajištění ochrany finančních zájmů Evropských společenství (překlad proveden Světlanou Kloučkovou a Jaroslavem Fenykem).

⁴ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Úřední věstník EU L 283/1, 31. října 2017).

⁵ Srov. slovenskou verzi překladu: Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posílená spolupráca na účely zriadenia **Európskej prokuratúry** (Úřední věstník EU L 283/1, 31. října 2017).

2. Struktura a organizace Úřadu

Podle článku 8 nařízení Úřad funguje jednotně s decentralizovanou strukturou a je **organizován na centrální i decentralizované úrovni**. Ústředí v místě sídla Úřadu (Luxemburg) sestává z kolegia, stálých komor, evropského nejvyššího žalobce a jeho náměstků, evropských žalobců a správního ředitele. Decentralizovanou úroveň pak představují evropští pověřeni žalobci, kteří se nacházejí v jednotlivých členských státech podílejících se na činnosti Úřadu.

Kolegium Úřadu (*The College*) tvoří evropský nejvyšší žalobce a jeden evropský žalobce z každého členského státu, který se účastní činnosti Úřadu. Kolegium zasedá pravidelně a odpovídá za obecný dohled nad činností Úřadu, přijímá rozhodnutí o strategických otázkách a rovněž o obecných otázkách vyplývajících z konkrétních případů. Nepřijímá však operativní rozhodnutí v jednotlivých případech. Není-li stanoveno jinak, přijímá kolegium rozhodnutí prostou většinou, přičemž každý člen kolegia má jeden hlas.

Stálé komory (*The Permanent Chambers*) jsou zřizovány kolegiem na návrh evropského nejvyššího žalobce. Předsedá jim evropský nejvyšší žalobce, jeden z jeho náměstků nebo jmenovaný evropský žalobce. Kromě předsedy mají stálé komory dva stálé členy. Zpravidla se má jednat o systém náhodného přidělování případů. Stálá komora přijímá rozhodnutí prostou většinou, přičemž každý její člen má jeden hlas.

Stálé komory sledují a řídí vyšetřování a trestní stíhání vedená evropskými pověřenými žalobci a rovněž zajišťují koordinační funkci. Za stanovených podmínek rozhodují zvláště o těchto otázkách:

- o podání obžaloby;
- odložení případu nebo postoupení případu vnitrostátním orgánům;
- případně dát evropskému pověřenému žalobci konkrétní vyspecifikované pokyny.

Stálá komora má možnost delegovat svou rozhodovací pravomoc na dohlížejícího evropského žalobce v případech, kdy se nejedná o závažný trestný čin nebo kdy řízení není složité. Stálé komory by měly sledovat a řídit vyšetřování a zajišťovat soudružnost činnosti Úřadu.

V této souvislosti nařízení obsahuje pojmy „obecný dohled“, „sledování a řízení“ a „dohled“, které jsou používány k popsání různých kontrolních činností Úřadu. Konkrétně **pojem „dohled“** má být chápán jako bližší a soustavný dohled nad vyšetřováním a trestním stíháním včetně případné možnosti zasáhnout a dát pokyn ohledně otázek vyšetřování a trestního stíhání. Přitom organizační struktura a vnitřní proces rozhodování by měl umožňovat ústředí, aby sledovalo a řídilo všechna vyšetřování a trestní stíhání vedená evropskými pověřenými žalobci a dohlíželo na ně.

Evropský nejvyšší žalobce, resp. jeho náměstci (*The European Chief Prosecutor*) je vedoucím Úřadu, organizuje a řídí jeho činnost. Jsou mu nápomocni dva jeho náměstci. Zastupuje Úřad ve vztahu k orgánům Unie, členským státům a třetím stranám.

Evropští žalobci (*The European Prosecutors*) jménem stálé komory dohlížejí na vyšetřování a trestní stíhání, za něž odpovídají evropští pověřeni žalobci projednávající případ v členském státě svého původu. Evropští žalobci předkládají shrnutí případů, na které dohlíželi, a případně návrhy rozhodnutí, jež mají být přijata uvedenou komorou, na základě návrhů rozhodnutí vypracovaných evropskými pověřenými žalobci (článek 12 nařízení). Zastávají úlohu prostředníka mezi ústředím a decentralizovanou úrovní v jejich členských státech, a usnadňují tak fungování Úřadu coby jednoho celku.

Dohlížející evropští žalobci mohou (v souladu s vnitrostátním právem) vydat pokyny evropskému pověřenému žalobci, který případ projednává, pokud je to nezbytné pro účinné vedení vyšetřování nebo trestního stíhání či v „zájmu spravedlnosti“.

Evropští pověřeni žalobci (*The European Delegated Prosecutors*) jednají v daném

procesu jménem Úřadu ve svých členských státech a mají stejné pravomoci jako vnitrostátní žalobci včetně podání obžaloby. Řídí se vedením a pokyny stálé komory pověřené případem, jakož i pokyny dohlížejícího evropského žalobce. Vyšetřování Úřadu by měli v zásadě provádět tito evropští pověřeni žalobci v členských státech v souladu s vnitrostátním právem. Jelikož jsou nedílnou součástí Úřadu, měli by tudíž jednat na území svých členských států výlučně z pověření Úřadu a jeho jménem. Tím by jim mělo být zaručeno funkčně a právně nezávislé postavení (bod 32 preambule nařízení).

Zodpovídají rovněž za podání obžaloby, podílí se na dokazování a uplatňování opravných prostředků v souladu s vnitrostátním právem. V každém členském státě se nachází dva či více evropských pověřených žalobců, kteří mohou rovněž vykonávat funkce vnitrostátních žalobců v jiných oblastech.

Důležité postavení se statutem dočasného zaměstnance Úřadu má **správní ředitel** (*The Administrative Director*), který je jmenován kolegiem ze seznamu uchazečů navržených evropským nejvyšším žalobcem. Správní ředitel spravuje Úřad po administrativní a rozpočtové stránce a zodpovídá se evropskému nejvyššímu žalobci a kolegiu. Zastupuje rovněž Úřad navenek pro administrativní a rozpočtové úkoly. Zodpovídá, kromě jiného, za každodenní správu a řízení zaměstnanců nebo přípravu programových či pracovních dokumentů. Samotná organizace práce Úřadu se řídí jeho jednacím řádem.

Předmětné nařízení obsahuje rovněž problematiku jmenování a odvolávání členů Úřadu.

Provozní výdaje Úřadu jsou hrazeny z jeho rozpočtu, přičemž náklady na kancelářskou podporu a sekretariát evropských pověřených žalobců mají být hrazeny členskými státy.

3. Pravomoci Úřadu, výkon a postupy

Podle článku 22 nařízení je **Úřad věcně příslušný výhradně** ve vztahu k trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím **finanční zájmy Unie**, které jsou stanoveny ve směrnici (EU) č. 2017/1371 (**tzv. směrnice PIF**).⁶ Pokud jde o trestné činy uvedené v článku 3 odst. 2 písm. d) této směrnice, je Úřad příslušný pouze tehdy, pokud jsou tyto trestné činy, za uvedených podmínek, spojeny s územím dvou nebo více členských států a zahrnují celkovou škodu ve výši nejméně 10 milionů EUR.

Pokud věcně příslušný trestný čin způsobil nebo mohl způsobit škodu finančním zájmům Unie v hodnotě **nižší než 10 000 EUR**, může Úřad vykonat svou pravomoc, pouze pokud jsou splněny další podmínky, zvláště pokud by jako pachatelé připadali v úvahu úředníci nebo jiní zaměstnanci Unie. Specifikovaná je rovněž situace a podmínky, kdy se Úřad zdrží výkonu své pravomoci. Jakékoliv rozšíření této příslušnosti o další závažné trestné činy s přeshraničním rozměrem by vyžadovalo jednomyslné rozhodnutí Rady. Proto také aktuální úvahy ohledně rozšíření kompetence o terorismus nemají mít reálný základ.⁷

Úřad je rovněž příslušný pro trestné činy související s účastí na **zločinném spolčení** vydefinovanou v rámcovém rozhodnutí 2000/841/SVV,⁸ a to ve vztahu ke shora uvedeným trestným činům. **Úřad je příslušný** pokud tyto činy byly spáchány, byť z části, na území

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (Úřední věstník EU L 198/29, 28. července 2017).

⁷ Pro úplnost ohledně kompetence Úřadu ve vztahu k teroristické trestné činnosti srov. JUSZCZAK, Adam, SASON, Elisa. *Fighting Terrorism through the European Public Prosecutor's Office (EPPO)? What future for the EPPO in the EU's Criminal Policy?* [online]. [cit. 10. února 2020]. Dostupné na internetu: <https://eucrim.eu/articles/fighting-terrorism-through-the-eppo/>.

⁸ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti (Úřední věstník EU L 300, 11. listopadu 2008).

jednoho či více členských států; nařízení rovněž upřesňuje osobní příslušnost pachatele. Pravomoc Úřadu se vztahuje i na trestné činy spáchané mimo území členských států.

Úřad však není příslušný pro trestné činy týkající se **vnitrostátních přímých daní** s tím, že ani struktura a fungování orgánů daňové správy členských států tímto nařízením není dotčena.

Příslušné orgány členských států, jakož i orgány, instituce a jiné subjekty Unie **ohlásí Úřadu** bez zbytečného odkladu jakékoliv trestní jednání, v jeho pravomoci. Úřad zde může uplatnit své tzv. **evokační právo**. Nařízení také blíže upřesňuje ohlašovací a informační činnost v zájmu rychlého a účinného rozhodování. Úřad vykonává svou pravomoc tím, že zahájí vyšetřování nebo rozhodne, že uplatní své evokační právo podle článku 27 nařízení. Pokud se rozhodne vykonat svou pravomoc, nesmějí (příslušné) vnitrostátní orgány vykonávat vlastní pravomoc ve vztahu ke stejnému trestnému jednání (činu).⁹

4. Postupy při vyšetřování a trestním stíhání

Případ zpravidla zahajuje a projednává **evropský pověřený žalobce z členského státu** podle věcné nebo osobní příslušnosti v souladu s vnitrostátním právem. Pokud by vyšetřování nezahájil, dá příslušná **stálá komora**, evropskému pověřenému žalobci pokyn k zahájení vyšetřování. Následně Úřad uvědomí příslušné vnitrostátní orgány bez zbytečného odkladu o každém rozhodnutí o zahájení vyšetřování.¹⁰

Pokud jde o institut tzv. **evokačního práva** (článek 27) jedná se o postup, kdy Úřad rozhodne zpravidla nejpozději do pěti dnů po obdržení relevantních informací, zda uplatní své evokační právo. Přitom jsou blíže upraveny některé podrobnosti ohledně uplatnění tohoto práva zejména ve vztahu k členským státům.

Při **vedení vyšetřování** může příslušný evropský pověřený žalobce, který případ projednává, buď provádět vyšetřovací úkony a jiná opatření sám nebo vydat pokyny příslušným orgánům svého členského státu. Ve výjimečných případech však může, za stanovených podmínek, **dohlížející evropský žalobce** po obdržení souhlasu příslušné stálé komory přijmout odůvodněné rozhodnutí vést vyšetřování osobně.

Členské státy zajistí, aby **evropští pověřený žalobci** měli pravomoc nařídit nebo vyžádat hlavně tyto **vyšetřovací úkony**:

- a) vykonat prohlídku věci, obydlí či jiných prostor nebo počítačového systému (...);
- b) zajistit předložení veškerých souvisejících předmětů či dokumentů v původní nebo jiné stanovené podobě (...);
- c) zajistit předložení uložených počítačových dat včetně údajů o bankovních účtech, s výjimkou údajů konkrétně v nařízení specifikovaných (...);
- d) zajistit nástroje trestné činnosti a výnosy z ní včetně majetku (...);
- e) zachycovat elektronickou komunikaci osoby podezřelé nebo obviněné (...);

⁹ Podrobněji ke kompetenci Evropského žalobce viz PÉREZ, Ángeles, Marín.

La Competencia de la Fiscalía Europea: Criterios Materiales y Territoriales para su Determinación. [online]. [cit. 10. února 2020]. DOI: 10.19135/revista.consinter.00008.15. Dostupné na internetu: <https://revistaconsinter.com/revistas/ano-v-numero-viii/dereito-publico/la-competencia-de-la-fiscalia-europea-criterios-materiales-y-territoriales-para-su-determinacion/>.

¹⁰ Podle § 12 českého trestního řádu se **trestním stíháním** rozumí úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku či jiného rozhodnutí ve věci samé. **Vyšetřování** pak představuje formu přípravného řízení (§ 160-175), které zpravidla realizují policejní orgány. Obdobná úprava existuje i ve slovenském trestním právu.

- f) sledovat a vyhledávat jakýkoliv předmět technickými prostředky včetně sledovaných zásilek s věcmi.¹¹

V přeshraničních případech si evropští pověřeni žalobci vzájemně pomáhají a pravidelně je spolu konzultují. Podrobnější postup je v nařízení blíže stanoven včetně úlohy **pomocného evropského pověřeného žalobce**. Evropský pověřený žalobce, který případ projednává, může **nařídít zatčení podezřelé či obviněné osoby** nebo její vzetí do vazby. Přitom se postupuje podle vnitrostátního práva. V jiném případě může vydat evropský zatýkácí rozkaz podle rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.¹²

Vnitrostátní právní řády stanoví různé druhy zvláštních způsobů řízení, na nichž se může, ale nemusí podílet soud, například ve formě dohod s podezřelou či obviněnou osobou. Pokud takové způsoby řízení existují, měl by mít evropský pověřený žalobce pravomoc je použít za podmínek stanovených ve vnitrostátních právních předpisech a v situacích uvedených v tomto nařízení. Tyto situace by měly zahrnovat případy, v nichž konečná škoda způsobená trestným činem, po případném zpětném získání částky odpovídající této škodě, není významná (blíže viz bod 82 preambule nařízení).

Platí, že tímto nařízením nejsou dotčeny vnitrostátní systémy členských států, pokud jde o způsob, jakým je organizováno vyšetřování trestné činnosti.

5. Některá pravidla pro trestní stíhání

Pokud jsou splněny stanovené podmínky a předpoklady mohou být vyšetřované případy **postoupeny příslušným vnitrostátním orgánům** členského státu. Zvláště půjde:

- o případy, kdy vyšetřovaný skutek nenaplňuje skutkovou podstatu trestného činu podle příslušnosti Úřadu nebo,
- pokud se kolegium domnívá, že s přihlédnutím k okolnostem případu, by trestná činnost mohla finančním zájmům Unie způsobit škodu nižší než 100 000 EUR.

Pokud evropský pověřený žalobce považuje **vyšetřování za dokončené**, předloží dohlížejícímu evropskému žalobci zprávu s návrhem rozhodnutí. Ten následně předá dokumenty příslušné stálé komoře, s případným vlastním posouzením. Pokud evropský pověřený žalobce navrhuje **podání obžaloby**, uvede pro to ve zprávě dostatečné důvody. V další fázi záleží konečné rozhodnutí (o žalobě) na stálé komoře, která však v tomto případě nemůže rozhodnout o odložení případu. Pokud ale stálá komora nepřijme rozhodnutí do 21 dní, považuje se rozhodnutí navržené evropským pověřeným žalobcem za přijaté (článek 36 odst. 2).

V procesu trestního stíhání může být zjištěna jeho nemožnost, a pak se rozhodne o **odložení případu** proti určité osobě z důvodů obdobných jako v národním právu (úmrtí, nepřičetnost, amnestie, imunita, promlčení, nedostatek relevantních důkazů). Pokud příslušné vnitrostátní právo umožňuje **zvláštní způsoby řízení**, jehož cílem je konečné rozhodnutí ve věci na základě podmínek dohodnutých s podezřelou osobou, může evropský pověřený žalobce navrhnout příslušné stálé komoře použití tohoto způsobu řízení v souladu s vnitrostátním právem.

Procesní záruky jsou garantovány rozsahem práv podezřelých a obviněných osob v souladu s Listinou základní práv Evropské unie včetně práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu. Tato práva jsou provedena ve vnitrostátním právu formou transpozice

¹¹ Postupy a způsoby provádění úkonů a opatření se řídí příslušným vnitrostátním právem.

¹² Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úřední věstník EU L 190, 18. července 2002).

příslušných směrnic Unie.¹³ V této souvislosti je třeba zmínit rovněž speciální úpravu stíhání mladistvých pachatelů v souladu s evropským právem.¹⁴

Procesní úkony Úřadu, které mají mít účinky vůči třetím osobám, podléhají soudnímu přezkumu podle vnitrostátního práva. V této souvislosti má **Soudní dvůr Evropské unie** v souladu s článkem 267 SFEU pravomoc rozhodovat o tzv. **předběžných otázkách** (*preliminary rulings*) týkajících se:

- platnosti procesních úkonů Úřadu;
- výkladu nebo platnosti ustanovení práva Unie nebo tohoto nařízení;
- výkladu pokud jde o jakýkoliv spor o příslušnost mezi Úřadem a příslušnými vnitrostátními orgány.

Soudní dvůr Evropské unie má rovněž další pravomoci včetně pravomoci rozhodovat v jakémkoliv sporu o záležitostech zaměstnanců Úřadu.

Vyšetřování a trestní stíhání vedená Úřadem vychází ze zásady legality a řídí se zásadami proporcionality, nestrannosti a spravedlnosti vůči podezřelé nebo obviněné osobě. To zahrnuje i povinnost shromažďovat všechny druhy důkazů, usvědčující i ospravedlňující, buď z vlastního podnětu, nebo na žádost obhajoby.

Proti rozhodnutí soudu může evropský pověřený žalobce podat, stanoveným postupem, opravný prostředek.

Pokud jde o **přístup Úřadu k informacím**:

- a) evropští pověřený žalobci musí mít možnost získat veškeré relevantní informace uložené ve **vnitrostátních databázích** pro vyšetřování trestných činů včetně databází donucovacích orgánů, jakož i v dalších rejstřících orgánů veřejné moci;
- b) Úřad musí mít rovněž možnost získat veškeré relevantní informace, v rámci jeho pravomoci, uložené v databázích a rejstřících orgánů, institucí a jiných **subjektů Unie**.

Úřad zřizuje **system správy případů**, který mj. umožňuje vzájemné provázání informací a získávání údajů pro operativní analýzy a statistické účely a obsahuje též seznam všech spisů. Spis zpracovává a spravuje evropský pověřený žalobce, který případ projednává, v souladu s právními předpisy svého členského státu. Přímý přístup k rejstříku a seznamu mají evropský nejvyšší žalobce, jeho náměstci, další evropští žalobci a evropští pověřený žalobci.

6. Ochrana údajů, specifika a tzv. právo na přístup

Obecně platí, že pravidla tohoto nařízení o ochraně osobních údajů mají být vykládána a uplatňována v souladu s výkladem a uplatňováním směrnice (EU) č. 2016/680,¹⁵ která se použije na zpracování osobních údajů příslušnými orgány členských států Unie za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestu.

Nařízení obsahuje zásady zpracování osobních údajů, kterými se musí řídit postupy v této citlivé oblasti činnosti Úřadu (článek 47 a násl.) včetně zpracování **operativních**

¹³ Jedná se zvláště o tyto směrnice: právo na tlumočení (2010/64/EU); právo na přístup ke spisu (2012/13/EU); právo na přístup k obhájci (2013/48/EU); právo nevypovídat a presumpce nevinoty (2016/343/EU); právo na právní pomoc (2016/1919/EU).

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení (Úřední věstník EU L1323/1, 21. května 2016). Podrobněji srov. BALÚN, L., BENEDEKOVÁ, D., 2017. Trestnoprávní úprava mladistvých pachatelů z hlediska práva Evropské unie a právně úpravy platné v Slovenskej republike. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Sborník Policejní akademie ČR, č. 3, s. 41-56.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úřední věstník EU L 119, 4. května 2016).

osobních údajů. Tento druh údajů může Úřad **dočasně zpracovávat** s cílem zjistit, zda jsou tyto důležité pro jeho úkoly. Práce s těmito údaji podléhá striktnímu režimu pro jejich citlivost i účel, zejména pokud jde o přístup k nim a jejich používání, jakož i maximální doby uložení a lhůty pro jejich výmaz. Restrikci je podřízena rovněž doba uložení operativních osobních údajů a jejich přezkum (tři roky a pět let) a manipulace s nimi včetně předávání operativních osobních údajů orgánům, institucím a jiným subjektům Unie.

Úřad, pokud je to možné, zřetelně **rozlišuje mezi operativními osobními údaji různých kategorií** subjektů údajů, zvláště:

- a) osob, u nichž existují závažné důvody se domnívat, že **spáchaly trestný čin nebo se jej chystají** spáchat;
- b) osob odsouzených za trestný čin;
- c) osob, které se staly obětí trestného činu nebo u kterých některé skutečnosti vedou k domněnce, že by obětí trestného činu mohly být, a
- d) třetích stran... například osob, které by mohly být předvolány jako svědci nebo které mohou **poskytnout informace** o trestných činech nebo kontaktních osob či společníků některých z osob uvedených shora pod písmeny a) a b).

V této souvislosti nařízení zakotvuje problematiku zpracování **zvláštních kategorií** operativních osobních údajů (článek 55) v případech, které vypovídají **o rasovém či etnickém původu**, politických názorech, **náboženském vyznání** či filosofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby, operativních osobních údajů o sexuálním životě či sexuální orientaci fyzické osoby. Toto zpracování je povoleno **pouze tehdy**:

- pokud je to pro vyšetřování vedené Úřadem zcela nezbytné, s výhradou náležitých záruk zajišťujících práva a svobody subjektů údajů, a pouze tehdy
- **doplňují-li** dané údaje jiné operativní osobní údaje, které již Úřad zpracovává.

Důležitá návazná ustanovení představuje úprava problematiky **výkonu práv subjektů údajů**¹⁶ ve vztahu k Úřadu a jejich ochrana. Úřad má za povinnost informovat subjekt údajů písemně bez zbytečného odkladu, a v každém případě do tří měsíců od obdržení jeho žádosti, o tom, jaké kroky se v návaznosti na jeho žádost podnikají. V určitých případech může Úřad odmítnout žádosti vyhovět (zjevná neodůvodněnost; opakování (...)).

Článek 58 obsahuje problematiku **informací poskytovaných subjektu údajů**, mj. informace o účelech zpracování, pro které jsou operativní osobní údaje určeny; informace o právu podat stížnost u evropského inspektora ochrany údajů; informace o existenci práva požadovat od Úřadu přístup k operativním osobním údajům týkajícím se subjektu údajů, jejich opravu nebo výmaz anebo omezení jejich zpracování.

Ve zvláštních případech poskytne Úřad **i další doplňující (citlivé) informace** týkající se například případné kategorie příjemců daných operativních osobních údajů včetně příjemců ve třetích zemích... resp. v případě potřeby doplňující informace, zejména jsou-li osobní údaje získány bez vědomí subjektu údajů. Podle **článku 58 odst. 3** však Úřad může poskytnutí těchto informací **odložit, omezit či od něho upustit** při respektování určitých podmínek,¹⁷ s cílem:

- a) zabránit maření úředních nebo právních šetření, vyšetřování nebo postupů;
- b) zabránit nepříznivému ovlivňování prevence, odhalování, vyšetřování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů;

¹⁶ Subjektem údajů je jinak rovněž označována osoba „evidovaná“ nebo osoba „dotčená“.

¹⁷ V tomto i dalších případech, jsou těmito podmínkami skutečnosti označené slovy „*jak je to v demokratické společnosti s náležitým přihlédnutím k základním právům a oprávněným zájmům dotčené fyzické osoby nutné a přiměřené*“.

- c) chránit **veřejnou bezpečnost** členských států Unie;
- d) chránit **národní bezpečnost** členských států Unie;
- e) chránit práva a svobody druhých.

Pokud Úřad potvrdí zpracování operativních osobních údajů, má jejich **subjekt (dotčená osoba) právo získat k nim přístup**, zejména k informacím týkajícím se:

- účelu a právnímu základu jejich zpracování;
- příjemce těchto údajů;
- existence práva požadovat od Úřadu opravu nebo výmaz operativních osobních údajů týkajících se subjektu údajů nebo omezení jejich zpracování;
- sdělení operativních osobních údajů, které jsou předmětem zpracování, a veškerých dostupných informací o jejich původu (...).

Tato úprava zahrnuje též **omezení práva na přístup** v tom smyslu, že Úřad může přístup subjektu údajů k informacím úplně nebo částečně omezit za splnění určitých podmínek, **s cíli jak jsou uvedeny shora podle citovaného článku 58 odst. 3**. Pokud by poskytnutí těchto informací ohrožovalo tyto účely (cíle) informuje Úřad dotčený subjekt údajů o tom, že provedl kontroly, přičemž *neuvede žádné informace, z nich by mohl zjistit, zda Úřad zpracovává operativní údaje, které se ho týkají*. Subjekt údajů je rovněž informován o možnosti podat stížnost u evropského inspektora ochrany údajů nebo podat žalobu u Soudního dvora Evropské unie.

Subjekt údajů (dotčená osoba) má také právo na **opravu nebo výmaz operativních osobních údajů** a omezení jejich zpracování představující obecně povinnost Úřadu bez zbytečného odkladu opravit nepřesné operativní osobní údaje, které se ho týkají. V případě odmítnutí tohoto požadavku Úřad subjekt informuje písemně také o důvodech tohoto odmítnutí. Úřad může povinnost poskytnout tyto informace úplně nebo částečně omezit v takovém rozsahu, *jak je to v demokratické společnosti s náležitým přihlédnutím k základním právům a oprávněným zájmům dotčené fyzické osoby nutné a přiměřené*, a to s cílem / cíli jak jsou uvedeny shora podle citovaného článku 58 odst. 3. Subjekt údajů je zároveň informován o možnosti podat stížnost u evropského inspektora ochrany údajů nebo podat proti rozhodnutí Úřadu žalobu u Soudního dvora Evropské unie.

Aby se zajistil účinný, spolehlivý a důsledný monitoring dodržování předmětného nařízení, pokud jde o operativní osobní údaje, stanoví se v tomto nařízení úkoly a účinné pravomoci evropského inspektora ochrany údajů. **Pravomoci inspektora by však neměly nepřiměřeně zasahovat do zvláštních pravidel trestního řízení včetně vyšetřování trestných činů a jejich stíhání, ani do nezávislosti justice (bod 98 preambule nařízení).**

Na Úřad by se měla vztahovat i obecná pravidla o transparentnosti platná pro agentury Unie, ale pouze s ohledem na jiné dokumenty než spisy včetně jejich zobrazení v elektronické podobě, aby žádným způsobem nedošlo k ohrožení požadavku na zachování důvěrnosti při jeho operativní činnosti. Stejně tak by se měl respektovat požadavek na zachování důvěrnosti Úřadu i správní šetření vedená evropským veřejným ochráncem práv. V zájmu zajištění integrity vyšetřování a trestního stíhání vedených Úřadem by **dokumenty týkající se operativních činností neměly podléhat pravidlům transparentnosti (bod 119 preambule nařízení).**

V rámci tohoto výkladu je třeba zmínit **zásadní výjimku** v českém právním řádu týkající se zvláštního postavení **zpravodajských služeb**. Ochrana osobních údajů je upravena zvláštním zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který z obecné úpravy stanovil v § 3 odst. 6 písm. a) rozsáhlé výjimky z povinností, které musí plnit jiní správci a zpracovatelé.

Zpravodajské služby tak **nejsou povinny plnit informační povinnost vůči subjektu**

údajů podle § 11 zákona (povinnost informovat o tom, v jakém rozsahu, pro jaký účel budou údaje zpracovány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat, komu mohou být zpřístupněny, a podle § 12 (povinnost informovat subjekt údajů – na jeho žádost – o účelu, kategoriích, povaze zpracování apod. a příjemci jeho osobních údajů). Zákon také vyjmul dozor nad zpracováním osobních údajů, které zpracovávají zpravodajské služby, z působnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů a svěřil jej úpravě dané zvláštním předpisem, jímž je zákon č. 154/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky (§ 12).¹⁸

Následná celkem podrobnější část nařízení pokračuje či rozvíjí pro oblast zpracování a ochrany operativních údajů další povinnosti Úřadu podle stanovených požadavků.

Důležitou roli hraje podle článku 85 nařízení **dozor** vykonávaný **evropským inspektorem ochrany údajů**,¹⁹ který je pověřen sledováním toho, aby nebyla porušována ochrana základních práv fyzických osob v souvislosti se zpracováním operativních osobních údajů. Za tímto účelem úzce spolupracuje s **vnitrostátními dozorovými úřady**. V určitých případech před zpracováním osobních údajů Úřad konzultuje záležitost s tímto evropským inspektorem. Konkrétně je rovněž stanoven způsob a náležitosti ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů evropskému inspektorovi. Obdobně je stanoven postup při oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů.

Zvláštní postavení v rámci Úřadu má **pověřenec pro ochranu osobních údajů**, kterého jmenuje **kolegium Úřadu** z řad zaměstnanců. Při výkonu svých povinností jedná pověřenec nezávisle a nesmí přijímat žádné pokyny; spolupracuje s evropským inspektorem ochrany údajů.

Úřad může předat operativní osobní údaje třetí zemi nebo mezinárodní organizaci, pokud Komise rozhodla v souladu s článkem 36 citované směrnice (EU) č. 2016/680 o tom, že tyto třetí subjekty zaručují odpovídající úroveň ochrany.

Každý subjekt údajů má právo podat stížnost u evropského inspektora ochrany údajů, pokud se domnívá, že jeho práva byla porušena. Proti jeho rozhodnutí má ještě možnost podat žalobu k Soudnímu dvoru Evropské unie.

Pokud jde o **pracovní záležitosti**, evropský nejvyšší žalobce a evropští žalobci jsou zaměstnání jako dočasní zaměstnanci Úřadu, a vztahuje se na ně Protokol o výsadách a imunitách Unie. Za stanovených podmínek může Úřad využívat také smluvní zaměstnance, jakož i vyslané (národní) odborníky a další osoby.

Úřad se opírá o vnitrostátní orgány včetně policejních zejména při výkonu donucovacích opatření. Podle zásady loajální spolupráce by všechny vnitrostátní orgány a příslušné subjekty Unie včetně Eurojustu, Europolu a úřadu OLAF, měly aktivně podporovat vyšetřování a trestní stíhání vedená Úřadem.

Úřad má rovněž definované **vztahy se svými partnery** se kterými může uzavírat pracovní ujednání. Jedná se zvláště o tyto:

- a) **Eurojust**,²⁰ se kterým udržuje Úřad úzký vztah s tím, že evropský nejvyšší žalobce a předseda Eurojustu se pravidelně setkávají a projednávají otázky společného zájmu.

¹⁸ Podrobněji viz MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., 2013. *Zpravodajství a zpravodajské služby*, s. 217. Dále srov. POKORNÝ, L., 2012. *Zpravodajské služby*, s. 104 – 107. Obdobná úprava existuje rovněž ve slovenském právu.

¹⁹ Ohledně zřízení tohoto evropského inspektora a výkonu jeho funkce viz články 52 a násl. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (1).

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV. Podrobněji viz PIKNA, B. EUROJUST – nová právní úprava. 2019. In: *Policajná teória a prax*. Bratislava, roč. 27, č. 4, s. 161 – 168.

V provozních záležitostech může Úřad do své činnosti týkající se přeshraničních případů Eurojust zapojit mimo jiné způsoby jako **sdílení informací** o svém vyšetřování včetně osobních údajů nebo vyzváním Eurojustu, aby poskytl podporu při některých technických úkonech. Důležitou formu spolupráce představuje možnost Úřadu na základě **vyhledávání shody** nepřímý přístup k informacím v systému řízení případů Eurojustu. Další podrobnosti spolupráce stanoví ujednání;

- b) úřad **OLAF**,²¹ se kterým udržuje Úřad úzký vztah založený na vzájemné spolupráci v rámci jejich pravomocí a na výměně informací. V průběhu vyšetřování může Úřad požádat OLAF, aby podpořil nebo doplnil jeho činnost například odbornými znalostmi včetně forenzních analýz či provedením správního vyšetřování. Obdobně jako v případě Eurojustu má Úřad nepřímý přístup k informacím v systému správy případů úřadu OLAF na základě **vyhledávání shody**;
- c) **Europol**,²² se kterým udržuje Úřad pracovní vztah specifikovaný v pracovních ujednáních. Úřad může požádat Europol o veškeré související informace v jeho držení v rámci dané působnosti. Rovněž může Europol požádat o analytickou podporu.
- d) Úřad udržuje také vztahy spolupráce s ostatními orgány, institucemi a jinými **subjekty Unie** (například s Komisí za účelem ochrany finančních zájmů Unie);
- e) Úřad udržuje vztahy **se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi** s tím, že příslušná pracovní ujednání se mohou týkat především výměny strategických informací a **vysílání styčných úředníků do Úřadu** (článek 104). Mohou být též určena **kontaktní místa** ve třetích zemích. Pro Úřad jsou závazné mezinárodní dohody, které uzavřela Unie se třetími stranami, jako jsou zvláště dohody o spolupráci v trestních věcech.

Všechny členské státy Unie jsou členy Mezinárodní organizace kriminální policie (**Interpol**). Je proto nezbytné posilovat spolupráci mezi Uníí a Interpolem podporou efektivní výměny osobních údajů za současného zajištění respektování základních práv a svobod, pokud jde o automatizované zpracování osobních údajů. Při předávání operativních osobních údajů z Úřadu do Interpolu a do zemí, které mají u Interpolu zástupce, se má použít toto nařízení, zejména ustanovení o mezinárodním předávání údajů.

Pokud jde o vztahy Úřadu s **členskými státy Unie, které se neúčastní této posílené spolupráce** za účelem zřízení Úřadu, tyto se řídí pracovními ujednáními s orgány těchto členských států a mohou se týkat především výměny strategických informací a **vysílání styčných úředníků** do Úřadu. Po vzájemné dohodě mohou být v těchto státech určeny kontaktní místa pro usnadnění spolupráce.

Institut Evropského prokurátora byl zakotven do slovenského práva zákonem č. 242/2019 Z. z. ze dne 27. června 2019²³ a v České republice upravuje zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce a postavení státních zástupců působících u tohoto Úřadu zákon č. 315/2019 ze dne 30. října 2019.²⁴

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1073/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF).

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV. Podrobněji viz PIKNA, B. EUROPOL – hlavní funkční a právní aspekty. 2019. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Sborník Policejní akademie ČR, 2019, č. 3, s. 41 – 55.

²³ Zákon z 27. júna 2019 č. 242/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakaateľoch prokuratúry v znení neskorších predpisov.

²⁴ Zákon č. 315/2019 Sb. ze dne 30. října 2019, kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

7. Závěrem

Úřad evropského veřejného žalobce představuje vysoce **specializovanou instituci veřejné žaloby**. Žalobci tohoto úřadu povedou svá vyšetřování koordinovaně ve všech zúčastněných členských státech, budou si rychle vyměňovat informace a spojí své úsilí za účelem koordinovaného vyšetřování a také rychlého zmrazení nebo zabavení majetku. Pokud to bude nezbytné, požádají o zatčení osob podezřelých z trestné činnosti. To vše bude probíhat v souladu se společnou evropskou strategií v oblasti trestního vyšetřování a stíhání. Úřad bude přitom využívat kapacit členských států, bude sdílet odborné znalosti v oblastech, jako je analýza trestné činnosti, daně nebo informační technologie, a zajistí hladkou, plynulou komunikaci bez jazykových bariér. Bude mít současně celkový přehled o situaci v dané oblasti.²⁵

Do současné doby **zúčastněnými členskými státy** (22 států) jsou: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko. Těto (posílené) spolupráce se neúčastní (zatím) Maďarsko, Malta, Polsko a Švédsko. Dále se neúčastní Dánsko, Spojené království a Irsko, tedy státy, které mají výjimku podle evropského práva.

V návaznosti na tyto údaje nelze nicméně přehlédnout, že institut evropského veřejného žalobce bude představovat z hlediska jeho fungování i právních dopadů další potvrzení procesu tzv. **vícerychlostní Evropy**.²⁶

Za sídlo Úřadu byl určen **Luxemburg**. Evropského nejvyššího žalobce a evropské žalobce byla zmocněna vybrat ustavená výběrová komise.²⁷ Včele nově vznikajícího Úřadu bude stát Rumunka Laura Kövesiová.²⁸

Literatura

- BALÚN, L., BENEDEKOVÁ, D., 2017. Trestnoprávní úprava mladistvých pachatelů z hlediska práva Evropské unie a právní úpravy platné v Slovenské republice. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Sborník Policejní akademie ČR, č. 3, s. 41-56.
- BORRÁS, M. *Laura Kövesi, al frente de la Fiscalía Europea contra el Fraude*. 29. 9. 2019. [online]. [cit. 10. února 2020]. EUROEFE EURACTIV. Dostupné na internetu: <https://euractiv.es/section/justicia-e-interior/news/laura-kovesi-al-frente-de-la-fiscalia-europea-contra-el-fraude/>.
- Corpus Juris*. 2000. Přepřacovaná a doplněná studie k zajištění ochrany finančních zájmů Evropských společenství (překlad proveden Světlanou Kloučkovou a Jaroslavem Fenykem). Brno.
- DELMAS-MARTY, M., VERVAELE, J. A. E., 2000. *The implementation of the Corpus Juris in the Member States*. Intersentia. Antwerp – Groningen – Oxford, 394 s. ISBN90-5095-

²⁵ Podrobněji viz text: *K Úřadu evropského veřejného žalobce*. Evropská komise. 1. srpna 2018. [online]. [cit. 21. května 2019]. Dostupné na internetu: <https://www.elogistika.info/k-uradu-evropskeho-verejneho-zalobce-evropska-komise-1-srpna-2018/>.

²⁶ Podrobněji k tomuto výkladu viz PIKNA, B., 2019. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*, s. 329 – 346.

²⁷ Evropská komise: *Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO)* Vyhlášení výběrového řízení na místo evropského nejvyššího žalobce – Lucemburk Dočasný zaměstnanec AD 15 (2018/C 418 A/01). Úřední věstník EU C 418 A/1, 19. listopadu 2018 CS).

²⁸ Podrobněji k procesu tohoto výběru viz BORRÁS, Marta. *Laura Kövesi, al frente de la Fiscalía Europea contra el Fraude*. 29. 9. 2019. [online]. [cit. 10. února 2020]. EUROEFE EURACTIV. Dostupné na internetu: <https://euractiv.es/section/justicia-e-interior/news/laura-kovesi-al-frente-de-la-fiscalia-europea-contra-el-fraude/>.

097-3.

- JUSZCZAK, Adam, SASON, Elisa. *Fighting Terrorism through the European Public Prosecutor's Office (EPPO)? What future for the EPPO in the EU's Criminal Policy?* [online]. [cit. 10. února 2020]. Dostupné na internetu: <https://eucrim.eu/articles/fighting-terrorism-through-the-eppo/>.
- MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., 2013. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Aleš Čeněk. 303 s. ISBN978-80-7380-428-2.
- PÉREZ, Ángeles, Marín. *La Competencia de la Fiscalía Europea: Criterios Materiales y Territoriales para su Determinación*. [online]. [cit. 10. února 2020]. DOI: 10.19135/revista.consinter.00008.15. Dostupné na internetu: <https://revistaconsinter.com/revistas/ano-v-numero-viii/direito-publico/la-competencia-de-la-fiscalia-europea-criterios-materiales-y-territoriales-para-su-determinacion/>.
- PIKNA, B., 2019. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 471 s. ISBN 978-80-7380-783-2.
- PIKNA, B. EUROJUST – nová právní úprava. 2019. In: *Policajná teória a prax*. Bratislava, roč. 27, č. 4, s. 161 - 168.
- PIKNA, B. EUROPOL – hlavní funkční a právní aspekty. 2019. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Sborník Policejní akademie ČR, 2019, č. 3, s. 41 – 55.
- POKORNÝ, L., 2012. *Zpravodajské služby*. Praha: Nakladatelství Auditorium, 150 s. ISBN 978-8087284-6.
- Evropská komise: *Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO)*. Vyhlášení výběrového řízení na místo evropského nejvyššího žalobce – Lucemburk Dočasný zaměstnanec AD 15 (2018/C 418 A/01). 19. listopadu 2018 CS Úřední věstník EU C 418 A/1.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (Úřední věstník EU L 198/29, 28. července 2017).
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti (Úřední věstník EU L 300, 11. listopadu 2008).
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úřední věstník EU L 190, 18. července 2002).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Úřední věstník EU L 119, 4. května 2016).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úřední věstník EU L 119, 4. května 2016).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (1).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1073/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení (Úřední věstník EU L 1323/1, 21. května 2016).

K Úřadu evropského veřejného žalobce. Evropská komise. 1. srpna 2018. [online]. [cit. 21. května 2019]. Dostupné na internetu: <https://www.elogistika.info/k-uradu-evropskeho-verejneho-zalobce-evropska-komise-1-srpna-2018/>.

Rada EU. *Úřad evropského veřejného žalobce*. [online]. [cit. 15. dubna 2019]. Dostupné na internetu: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eppo/>.

Zákon č. 315/2019 Sb. ze dne 30. října 2019, kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon z 27. júna 2019 č. 242/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. O prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov.

Keywords: European Public Prosecutor's Office (EPPO), European Prosecutor, Eurojust, enhanced cooperation, investigation, prosecution, multi-speed Europe, operational personal data.

Summary

The aim of this article is to provide a more coherent and consistent interpretation of the new EU institution of the European Public Prosecutor's Office (EPPO) with a view to bring this issue closer to the police officers involved in police investigations. The introduction describes the history of the institution from the project of *Corpus Juris* until the adoption of the new Regulation (EU) No 2017/1939 establishing the European Public Prosecutor's Office. The article deals – in more detail – with the links of this Office to Eurojust from which it emerged, including the specification of their mutual powers regarding the protection of the Union's financial interests. The next section mentions the structure and organization of this Office and the interpretation of the powers of an individual management and organizational entities. Deserved attention is paid to the interpretation of the activities and powers of the European Delegated Prosecutors, with an emphasis on respecting their own national law in their application. Particular attention is also paid to the specifics of data protection and, in particular, to the so-called right of access and the substance of processing specific categories of operational personal data. The article also points out some problems with the work of this Office, including the fact that some Member States do not participate in this judicial cooperation under enhanced cooperation in the establishment of the Office. Consequently; further relationship measures will have to be taken to ensure the desired level of Union-wide cooperation. However; in spite of the positive assessment of this legal and institutional instrument, it cannot be overlooked that the process of the so-called multi-speed Europe will also be reaffirmed in this sensitive area of EU cooperation.

*doc. JUDr. Bohumil Pikna, CSc.
e-mail: b.pikna@atlas.cz*

Recenzent: prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.